

Inatsisartuni ilaasortaq, Mette Arge-Hammeken, Naleraq
 /Maani

§ 37 naapertorlugu apeqquteqaammut nr. 013-2026 Kalaallit Nunaanni piniartunut tunngasumut akissut

Inatsisartut suleriaasissaanni § 37-mi imm. 1 naapertorlugu apeqqutiniq piniartunut tunngasuteqartunik Naalakkersuisunut nassiussaqaarsimavutit. Apeqqutitit uanga suliaasaqarfigisannut akisassanngortinneqarsimapput.

1. Kalaallit Nunaanni piniartutut nalunaarsukkat qassiuppat?

1-imut) Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutigalugu piniartutut allagartallit akiliisimasut 2025-mi 2.080-iusimapput. Ataani takuneqarsinnaavoq kommuneikkaarlugit aggornerat. 2026-mut tunngatillugu qinnuteqarnerit sulii ingerlapput.

Allagartat akilerneqarsimasut

UKIOQ	2025
JB_TYPE	PIN
	0 0
Kommune	Allagartat amerlassusa
Avannaata Kommunua	993
Kommune Kujalleq	114
Kommune Qeqertalik	300
Kommuneqarfik Sermersooi	326
Qeqqata Kommunua	342
(tom)	5
Tamakkiisut	2080

2. Sooruna Naalakkersuisut piniartut piniakkaminnik inuussutiminnik taama killersuitigisut?

2-imut) Naalakkersuisut pisuussutit uumassusillit iluaqutigineqarnerat annerpaamiinnissaat sulissutigaat pisuussutit piffissamut ungasissumut atanissaat eqqarsaatigalugu aammalu nunatta iluani inatsisit kiisalu nunanut tamalaanut isumaqatigiissutit naapertorlugit.

Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata siunertaraa "piniagassat isumalluutit pissusissamisoortumik uumasooqassutsimullu illersorneqarsinnaasumik atorluarneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat. Inatsisartut inatsisaata ingerlanneqarnerani makku pingaartinneqassapput:

- 1) piniagassat isumalluutit piujuartinnissaat aamma kinguaassiortuarnissaat,
- 2) biologit siunnersuinerat nalinginnaasoq aamma piniartut atuisullu ilisimasaat pissarsiarineqarsinnaasut naapertorlugit naapertuuttumik ukiullu qanoq ilinera najoqqutaralugu pitsaanerpaamik atorluannissaq, nalilersuinernilu oqimaqatigiissumik naliigiissinneqassasut,
- 3) piniarnermik inuussutissarsiuteqarnermi inuussutissarsiutinilu tassunga attuumassuteqartuni aningaasaqarnikkut suliffeqarniarnikkullu tunngasut mianerinissaat,

06-02-2026
 Suliap normua: 2026 - 2390
 All nr. 3 26186903

Postboks 269
 3900 Nuuk
 Oqarasuaat (+299) 34 50 00
 Fax: (+299) 34 63 55
 E-mail: apn@nanoq.gl
 www.naalakkersuisut.gl

- 4) inuussutissarsiornikkut soqutigisat allat,
- 5) innuttaasut sukisaarsaarfeqarnikkut kulturikkullu pisariaqartitaat, aamma
- 6) nunat marluk, nunap immikkoortuinut aamma nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit konventionillu.”

Piniakkanit pisuussutit attatiinnarnissaat aamma kinguaassioinnissaat pillugit uumassusillit peqqissuuneri piaqqiornerilu pillugit ilisimasani katersinissaq aamma ilisimasat taakkua aallaavigalugit aqutsinissaq piumasaqaataavoq pingaarutilik.

Uumasooq ataaseq imaluunniit uumasooqatigiit kinguaassioartarnerannit atuineq annertuneruppat, pisariaqalersinnaavoq uumasup pineqartup killilersuiffineqalerneranik, taamaasilluni atuineq pijuartitsinerulluni.

Pisassat ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit, tamanut tusarniaanerit nunattalu ilaanni neqissaqarniarneq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut politikiat aallaavigalugit aalajangersarneqartarput. Naak ilisimatuussutsikkut siunnersuutit ilaatigut 0-iusaraluartut pisassiisoqartarpoq soorlu Tunumi qilalukkat qernertat eqqarsaatigalugit.

Nunatta 2021-mi Biodiversitet (Uumassusillit assigiinngissitaarnerat) pillugu periusissiaq siulleq akuersissutigineqarpoq, inatsisit attuumassuteqartut imminullu nammassinnaasumik aqutsinissaq ilaatigut siunertaralugu biodiversitet illersorneqarpoq. Biodiversitet pillugu periusissiaq nassuiaatigaa nunatta iluaquteqarnermut aamma biodiversitet-ip illersornissaanut anguniakkat.

Biodiversitetskonvention (Uumassusillit assigiinngissitaarnerannut nunani tamalaani isumaqatigiissut) (CBD) Nunat Naalagaaffiit Peqatigiit (FN)-ip ataaniittut tamarmik pisussaatinneqarput nunap iluani biodiversitet pillugu periusissiliornissamut. Biodiversitetskonventionip siunertaraa: 1) Biodiversitetip attanneqarnissaa, 2) Uumasunik pijuartitsinissaq siunertaralugu atuinnissaq aamma 3) Pissarsiassat naapertuulluarmut agguarneqarnissaa.

Kalaallit Nunaat Naalagaaffinni Peqatigiinni (FN) ilaasortatut aamma imartanik atuinnissamik isumaqatigiissummi Artikel 65-imi pijuartitsinissamik tunngaveqarluni atuinnissamik, imaani uumasunik miluumasunik ataatsimut aqunneqartunik ilisimatusartarnissamik ataatsimullu aqutsinissamik il.il. piumasaqaataasunik malinninnissaminik pisussaaffeqarpoq. Uani innersuussutigineqartumi Kalaallit Nunaat Nunat Tamalaat Akornanni Arfanniarnermut Ataatsimiititaliarsuarmut (IWC), ukiumoortumik arfernik angisuunik pisassiissutinik aalajangersaasartuusumut ilaasortaavoq. Arfernit angisuunit avammut tunisassianik tuniniaassinnaaneq IWC-mit inerteqqutigineqarpoq. Taamaattoq piumasaqaatit naammassineqarsimatillugit tikaagullinneersunik Kalaallit Nunaata kitaaneersunik kalaallinut Danmarkimi najugalinnut killilimmik nassitsisoqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaat Nunani Avannarlerni Imaani Uumasut Miluumasut pillugit Ataatsimiititaliarsuarmi NAMMCO-mi puisit, aarrit, arferit mikinerit anginerillu eqqarsaatigalugit ilisimatuussutsikkut siunnersuisartumi ilaasortaavortaaq.

Piniagassat killilersukkat assigiinngitsut arlallit nunanik sanilitsinnik aqutseqatigisatsinnik avitseqatigiissutigisarpaguttaaq. Baffinip Kangerliumanerani qilalukkat qaortat qernertallu ataatsimut aqunnerat - Joint Commission on Narwhal and Beluga (JCNB) pillugit Canadamik/Nunavummik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut tassani assersuutaasinnaavoq.

Kalaallit Nunaat FN aqqutigalugu Washingtonimi Isumaqatigiissummut (CITES) ilaasortaavoq. Ilaasortatut Kalaallit Nunaat uumasut naasullu ulorianartorsiortinneqartut niuerutigineqarneri assartorneqarnerilu pillugit maleruagassanik malinninnissaminut pisussaaffeqalersimavoq. CITES-ip siunertaraa eqqanaassallugu nunanut allanut uumasut nungusitaasinnaasut niuerutigineqarnerani ulorianartorsiortinneqannginnissaat, piujuartitsinissamilli siunertaqarnissaq. Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik nunatsinni ilisimatuussutsikkut CITES-imut oqartussaasuvoq. Pinngortitaleriffik piujuartitsisoqarneranik uppersaammik tunniussinissamut naliliisartuuvuq taaneqartartut Non Detriment Finding (NDF) – uumasunut CITES-ip ataaniittunut. Taakkua uppersaataapput avammut annissinissamut akuerissuteqarnissamut piumasaqaataasut. Naliliinermi uumasooq NDF-imik pissarsinngippat, Kalaallit Nunaat pisussaataavoq utaqqiisaasumik avammut annissinissamut unitsitsinissamik uumasooq pineqartoq pillugu.

Kitaani tikaagullit, aarrit aamma nannut NDF-eqarput, qilalukkalli qernertat qaqortallu taamaannatik. Tassunga peqqutaavoq uumasut marluk pineqartut pisarineqartarmata qernertat uumasooqatigiinni piffinni arfineq marlunni aammalu qaqortat Tunumi uumassusilerinikkut inassuteqaatit sinnerlugit Nunatsinni pisarineqartarmata.

Uumasut nungunneqarnissamut ulorianartorsiortut pillugit avammut niuerutigineqarneratigut isertitassanik periarfissat anguneqarsinnaaneri apeqqutaasarpooq pisarineqartarneri piujuartitsinermik aallaaveqartutut nalileneqarsimanersut aamma nunami eqqussisussami killilersuuteqarnersoq. Piniagassat ilaat Kalaallit Nunaanni kisimi killilersugaanatik nunani allani tuniniarneqartarneri avammullu nioqqutigineqarsinnaaneri aamma killilersugaapput, taamaasilluni aamma isertitassaraluit killilersorneqartarlutik.

Kalaallit Nunaanni namminermi nunami imaanilu uumasut miluumasut timmissallu tamarmik tuniniarneqarsinnaapput piffissami piniarfiusumi.

3. Ullutsinni suna tamaat akitsoriartortoq taava sooq piniartut malinnaatinneqassanngillat Naalakkersuisut piniagassanik illilersuinerat annikillissillugut?

3-mut) Nioqqutissat il.il. akii Naalakkersuisunit aalajangersarneqarneq ajorput tamakku pisiniarfinit isumagineqartarmata. Pilersuineq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut nunaqarfiit isorliunerusullu nioqqutissanik pilersorneqarnissaat pillugu Pilersuisooq A/S-imik kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarput. Taamaattoq akit ingerlatseqatigiiffimmit aalajangersarneqartarput. Akinut tunngatillugu nunarsuarmi akiusut aamma apeqqutaasartorujussuupput.

4. Nannut amii qilalukkallu tuugaavi nunatta avataanut tuniniarneqarsinnaanngillat, killilersorneqarmata – Naalakkersuisut qanoq pilersaaruteqarpat Piniartut taakkuninnga oorisutigilernissaanut aqqissutinik?

4-mut) Piniartut nannut amiinit isertitaqarsinnaalernissaannut sinaakkutit pitsaanerpaat pilersinneqarnissaat Naalakkersuisut suliassaraat, taamaattoq qilalukkat tuugaavi eqqarsaatigalugit inassuteqaatit malillugit piujuaannartitsisumik pisassiisoqartalerpat aatsaat annissuinnaanissamut periarfissat anguneqarsinnaalissapput. Piniartutut inuussutissarsiutip taperserneqarnissaa puisit amiinillu tunisassianik ineriartortitsinermut

tunngatillugu nunami suliffinnik ineriartortitsinissamut Naalakkersuisut tamakkiisumik periusissiaat Great Greenland A/S-imillu sullissinissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasut aammattaaq innersuussutigineqarput.

Imm. 2-mi akissummi oqaatigineqartutut, Nunarput Washingtonkonventionimut (CITES) ilaasortaavoq. Qernertat NDF-imik pissarsisinnaanngimmata, Nunatta uumasooq pineqartoq pillugu utaqqiisaasumik avammut annisseqqusiunnaassalluni pisussaafigaa. Nannut 2025-imi NDF-imik pissarsipput, Naalakkersuisullu nannut amiinik, kigutaannik kukiinillu annisseqqissinnaasoqarnissaa sulissutiginiarpaat. Taamaattorli pissutsit arlaqartut suliaqarfigineqaaqqaartussaapput annissuisinnaaneq aallartitsinnagu, soorlu assersuutigalugu nakkutilliinermut tunngasut.

Kalaallit Nunaat Danmark aqutugalugu CITES-imi ilaasortaavoq, Danmarkilu EU-mut ilaasortaavoq, taannalu niuernerit eqqarsaatigalugit aalajangersaanissanut piginnaatitaasuulluni, nunanullu allanut nioqquteqaqqusinnginnerup atuutsikkunnaarsinnissaa eqqarsaatigalugu piumasaqaatinik sakkortuunik malitassaarluni.

5. Piniartut atugaanni arlaatigut pitsanngorsaataasinnaasunik suut Naalakkersuisuniit iliuuseqarfiniarneqarpat?

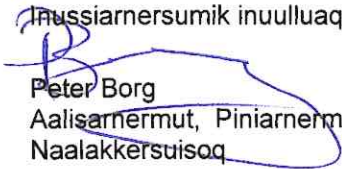
5-imut) Inuussutissarsiutigalugu aalisartut, inuussutissarsiutigalugu piniartut inuussutissarsiutigalugulu nunalerinermik ingerlataqartut aallartisaqqinnissamut tapiiffigineqartarnerat pillugu inatsisartut inatsisaannik Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 20, 28. februar 2025-meersoq Naalakkersuisunit akuerineqarnikuuvoq. Silap allanngornera pissutigalugu piniartut pisassaminnik pisaqarsinnaajunnaartillugit nalunaarut taaneqartoq naapertorlugu aallartisaqqinnissamut qinnuteqarsinnaapput. Qinnuteqaatit Naalakkersuisunit suliarineqartarput aningaasaliissutigineqarsimasullu aallaaviatigut tamakkerlugit atorineqartarlutik.

Nunatta ilaani aalisarnerup piniarnerullu ineriartortinneqarnissaanut Naalakkersuisut suliniutinik, arlalinnik aallartitsinikuupputaaq. Soorlu Tasiilap illoqarfianni aalisakkerivimmik nutaamiik atulersitsinermut atatillugu. Umimmaat amiisa qiviuisalu atorluarnerunissaat atorneqarnerulernissaallu anguniarlugu 2024-mi Ittoqqortoormiini pikkorissartitsisoqarsimavortaaq.

a. Aamma suut anguniarneqarpat?

5a-mut) Suliniutit aallartinneqarsimasut immikkoortoq 5-imi taaneqartut nangillugit suliarineqarnissaat Naalakkersuisut anguniagaraat. Assersuutigalugu 2026-imut Aningaasanut Inatsimmi konto pingaarneq 50.01.20 aqutugalugu pisuussutit uumassusillit piujuartitsineq tunngavigalugu atorneqartarneri pillugit pikkorissaasoqarlunilu paasisitsiniaasoqassaaq. Naalakkersuisoqarfiup Tunup Kujasinnerusortaanii aamma Kitaata Kujataani nannut pillugit misissuisoqarnissaanut aningaasaleeqataanikuuvoq.

Inuussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Peter Borg

Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq